Liikenne ja viestintä valiokunta
LiV@eduskunta.fi

Pyyntö kirjallisesta asiantuntijalausunnosta 7.5.2021

Lausunto HE 71/2021 vp Hallituksen esityksestä eduskunnalle merenkulun ympäristönsuojelulain ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Varsinais-Suomen ELY-keskus tuo lausuntonaan esille sekä ympäristönsuojeluviranomaisen, satamanpitäjän, että kalatalousviranomaisen rooliin kuuluvia kommentteja valiokunnan käsittelyssä olevasta hallituksen esityksestä.

Kommentteja ehdotusten vaikutuksista:

Kohdassa 4.2.1 todetaan mm., että jätehuoltosuunnitelmien hyväksymisistä aiheutuu mm. ELY-keskusten L-vastuualueelle yhteysaluslaiturien pitäjänä vähäistä hallinnollista taakkaa sekä mahdollisesti vähäisiä taloudellisia kustannuksia, mikäli ELY-keskuksen viranomaistaho hyödyntää mahdollisuuden periä maksu jätehuoltosuunnitelman hyväksymisestä.

Varsinais-Suomen ELY-keskuksen käsityksen mukaan valtion maksuperustelakiin perustuva taksa ei jätä harkinnan varaa siitä, missä tapauksessa maksu peritään ja milloin se voidaan jättää perimättä. Maksujen tulee vastata suuruudeltaan ELY-keskukselle aiheutuvia kustannuksia. Näin ollen maksun perimättä jättäminen olisi ristiriidassa maksuperustelain kanssa. Viranomaisen tulee kohdella kaikkia toimijoita samalla tavalla, mistä syystä taksaan perustuva maksu tulee periä taksan mukaisesti kaikilta, joiden suunnitelma hyväksytään.

Kommentteja lakiehdotuksesta, merenkulun ympäristönsuojelulain muuttaminen:

1 luku, 8 §:
Rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jätemääriltään vähäinen paikka tai alue on 6 kohdan mukaan kalastusalusten vastaanottamiseen tarkoitettua paikkaa tai aluetta, joka on ainoastaan yksittäisen ammatinharjoittajan käytössä ja kohdan 7 mukaan muuta vastaavaa paikkaa tai aluetta.

Lisäksi todetaan, että valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, milloin 1 momentin 7 kohdassa tarkoitettua paikkaa tai

aluetta pidetään rakenteiltaan ja palveluiltaan sekä käyttäjä- ja jätemääriltään vähäisenä.

Lausunnolla olevassa luonnoksessa merenkulun ympäristönsuojelusta annetun asetuksen muuttamisesta tällaisia tarkempia säännöksiä ei ole ollenkaan esitetty. Mikäli tulkintaa ei tarkenneta, vaan se jätetään viranomaisen harkittavaksi, tämä voi johtaa siihen, että toimijoita kohdellaan eri tavoin eri kuntien tai ELY-keskusten alueella.

Määrittelyssä tulee avata myös se, mitä yksittäinen ammatinharjoittaja tarkoittaa. On olemassa kalasatamia, jotka ovat yksittäisen toimijan hallussa, mutta toimijalla voi olla useita aluksia ja saalismäärät saattavat olla merkittäviä. Sataman pitäjänä voi myös olla kunta, osuuskunta tai yhtiö, mutta satamaa käyttää vain yksittäinen toimija. Olisi pohdittava, onko tulkinnassa vähäiseksi paikaksi otettava huomioon myös toimijan yritysmuoto tai saalismäärä.

ELY-keskus katsoo, että on selkeämpää kun
säädöksessä on selkeästi määritelty, milloin satamaa voidaan pitää vähäisenä, eikä se vaadi mm. jätehuoltosuunnitelman laatimista.

9 luku 4 §

Ehdotuksen mukaan kaikissa huvivenesatamissa on oltava vastaanotto vähintään käymäläjätevedelle ja sekalaiselle yhdyskuntajätteelle. Saaristo-alueella tämä tuo haasteita, sillä kaikissa paikoissa ei ole mahdollista käsitellä tai kerätä jätevesiä.

Ehdotuksessa todetaan huvivenesatamien osalta, että jätehuolto voidaan sopia järjestettävän kohtuullisella etäisyydellä olevan vastaanottolaitteen käyttöoikeudesta. Kohtuullinen etäisyys voidaan tulkita monella tavalla. Mikäli aluksen reitti ei sovi kulje vastaanottopaikan kautta, riskinä on, että jätteet jäävät toimittamatta asianmukaiseen vastaanottoon.

9 luku 6 §

Koska arviointi tehdään 5 vuoden välein, tarkoittaa se, että kalastussatamien osalta jätehuoltosuunnitelman hyväksyjänä toimiva viranomainen voi muuttua jokaisen arvioinnin ja hyväksymisen yhteydessä. Viranomainen määräytyy ehdotuksen mukaan viiden vuoden keskiarvona kalasaaliiden raportointiin perustuen, mikä on lausuntomme mukaisesti huomioitu.

Merialueen osalta kalasaaliit raportoidaan ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselle. Saalistiedot omistaa maa- ja metsätalousministeriö ja rekisterin pitäjän toimii Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kalatalousyksikkö.
Sisävesillä saalistiedot raportoidaan Luonnonvarakeskukselle, joka toimii myös rekisterinpitäjänä. ELY-keskuksen käsityksen mukaan rekistereiden osalta ovat tiedonluovutuspykälät ajantasalla, joten tiedon luovuttaminen

mm. viranomaiskäyttöön on mahdollista sekä ELY- keskuksen että kuntien valvontaviranomaisille.

On kuitenkin huomioitava se, voiko rekisteristä tulla ilmi yksittäisen toimijan tietoja, jos satama on pieni käyttäjämäärältään.

Hyväksytty suunnitelma on viranomaisen toimesta merkittävä ympäristönsuojelun tietojärjestelmään ja sataman pitäjälle on lähetettävä ote rekisteriin tehdystä merkinnästä.

Tietojärjestelmän tulee olla lain voimaantullessa käytössä, jotta merkinnät voidaan tehdä ja niitä voidaan seurata. Samoin tulee sataman pitäjälle toimitettava ote olla saatavilla järjestelmästä sekä ELY-keskusten että kuntien viranomaisille. Tietojärjestelmän kehittämiseen on oltava varattuna riittävä lisärahoitus, jotta järjestelmä saadaan käyttöön lain voimaantullessa.

Lakimuutoksista aiheutuu ELY-keskuksille lisätyötä sekä jätehuoltosuunnitelmien hyväksymisen ja valvonnan, että satamanpitäjän tehtävien osalta. Ehdotuksessa on arvioitu valvonnan työmäärän lisääntyvän 200 htp verran, mutta satamanpitäjän osalta arviota ei ole esitetty. Lisääntyneen työmäärän osalta tulee ELY-keskuksille järjestää riittävät voimavarat.

Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Saila Porthen ja ratkaissut ylijohtaja Olli Madekivi. Lausunto on hyväksytty sähköisesti, mistä merkintä asiakirjan viimeisellä sivulla.

Tämä asiakirja KEHA/2849/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument KEHA/2849/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Porthen Saila 19.05.2021 12:36

Ratkaisija Madekivi Olli 19.05.2021 12:48